

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
“ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА”

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

М.А.Н.

• Мала академія наук
України під егідою
• ЮНЕСКО

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ XVII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ “АКАДЕМІЧНА Й УНІВЕРСИТЕТСЬКА НАУКА: РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ”

12-13 ГРУДНЯ 2024 РОКУ

УДК 304.3:613

**МОЖЛИВОСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ
СУЧАСНОГО СОЦІУМУ**

Єракова Л.А.

Національний університет фізичного виховання та спорту України;

Гета А. В.

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
avg2901ne@gmail.com*

Перед охороною здоров'я та загалом перед державою висувуються завдання щодо збереження та зміцнення здоров'я населення, зниження девіантних проявів, що реалізуються в процесі формування здоров'язбережувальної поведінки. Поведінка особистості щодо свого здоров'я визначається як здоров'язбережувальна і характеризується як система поглядів, відносин і наступних дій, спрямованих на збереження та зміцнення здоров'я, збільшення тривалості життя та творчої професійної діяльності.

Ряд дослідників розглядають процес формування здоров'язбережувальної поведінки у контексті зміни базових демографічних характеристик (стать, вік, місце проживання) та соціально-економічних факторів (рівень життя, освіта, спосіб життя) [3]. Доповнюється цей підхід концепцією девіантної поведінки як чинника дестабілізації здоров'язбережувальної поведінки населення. У цих підходах доводиться, що девіантна поведінка є джерелом гальмування здоров'язбережувальних практик людини. Саме девіантна поведінка є причиною втрати духовних соціальних зв'язків, здоров'язберігаючих цінностей. Останні схильні до повільного відновлення, оскільки визначають фактори переоцінки цінностей [1]. У рамках цих підходів протидія девіантної поведінки розглядається як найважливіша умова активізації процесів формування здоров'язбережувальних практик людини.

Девіантність має негативний характер: руйнує цінності, дестабілізує здоров'язбережувальні практики, сприяє розвитку соціальної аномії суспільного відтворення. Девіантність – це фактор девальвації цінностей соціуму, інструмент

деградації та руйнування соціального прогресу. По суті, ускладнення та зростання протиріч девіантної поведінки є зворотним процесом, що визначає гальмування та руйнування практик формування здоров'язбережувальної поведінки населення. Зростання девіантної поведінки розширює основу причин злочинності.

Дослідники доводять, що найбільш ефективний метод профілактики девіантної поведінки пов'язаний з наповненням дозвілля соціальними здоров'язберігальними цінностями, розширенням і розвитком інтелектуальних видів діяльності, реалізацією програми здорового стилю поведінки громадян [2]. Життя будь-якого суспільства характеризується наявністю відхилень. Відхилення або, як вони називаються науковим терміном, девіації, присутні в кожній соціальній системі. Тому необхідно вміти виявляти причини таких відхилень кожній сучасній людині.

Визначення причин девіацій, їх форм та наслідків – важливий інструмент соціального контролю та управління суспільством. Знаходження альтернативних способів отримання додаткових емоцій, наповнення дозвілля суспільно цінними та захоплюючими видами діяльності, формування здорового способу життя – найкращий спосіб профілактики девіантної поведінки.

Отже необхідно розкрити зміст процесу формування здоров'язбережувальної поведінки, відзначити заходи щодо формування уявлень про умови збереження здоров'я та тривалість життя людини з позиції методології здоров'язбереження:

1. Формування здоров'язбережувальної поведінки є соціальним процесом, який здійснюється під впливом соціального середовища.

2. Формування здоров'язбережувальної поведінки є соціальним процесом, який включає соціальні процеси підтримки соціальних норм, принципів функціонування людини, які забезпечують відтворення наявного якісного стану здоров'язбережувальної поведінки. З іншого боку, він включає соціальні

процеси розвитку, що зумовлюють прогресивний перехід самозбережної поведінки на якісно новий рівень. Суспільні (

3. Формування здоров'язбережувальної поведінки здійснюється внаслідок активізації соціального механізму, спрямованого на ідеологічне, а також програмно-цільове забезпечення активної громадянської позиції населення, створення моди на здоров'я, підвищення суспільного престижу здорового способу життя, фізкультури та спорту, пропаганду та соціальне стимулювання творчого довголіття людини.

4. Формування здоров'язбережувальної поведінки включає у собі оцінку і самооцінку здоров'я індивідів.

Таким чином, подолання девіантної поведінки є важливим чинником формування здоров'язбережувальної поведінки населення. Девіантні відхилення викликають дестабілізацію системи самозбереження. Окремі елементи девіантної поведінки відносно здоров'язбережувальної поведінки є нейтральними. Негативні форми девіантної поведінки необхідно обмежувати за допомогою економічних, адміністративних і соціологічних засобів усіма рівнями соціального регулювання, бо в іншому випадку девіантна поведінка може негативно вплинути на процеси самозбереження населення і навіть стати певним ерзацем чи заміником соціально значимих норм моралі та етики. При цьому можуть сформуватися тіньові елементи субкультури та підірватися основи системи відносин національного здоров'язберігаючого менталітету.

Література:

1. *Іванов В. М. Девіантна поведінка: причини та масштаби / Соціально-політичний журнал, 2015. № 2. С. 112.*
2. *Ланцова Л. А., Шурупова М. Ф. Соціологічна теорія девіантної поведінки / Суспільно-політичний журнал, 2013. № 4. С. 122–123.*
3. *Черевішник Н. М., Єрохіна Н. А. Формування та збереження здоров'я людини засобами фізичної культури та спорту / Наука та суспільство, 2017. № 3 (29). С. 83–85.*